

Sør-Aurdal kommune

Økonomiplan 2006 - 2009

Vedtatt i kommunestyret, sak 05-0043 den 15.12.2005

INNHALDSFORTEGNELSE:

1	BAKGRUNNSMATERIALE OG INTRODUKSJON TIL ØKONOMIPLANEN.....	4
1.1	INNLEDNING	4
1.2	GENERELLE MÅLSETTINGER MED HANDLINGSPROGRAMMET.....	5
1.3	ØKONOMIPLAN 2005 - 2008.	5
1.4	ARBEIDSOPPLEGG FOR RULLERINGEN.....	5
2	FORUTSETNINGER FOR PLANPERIODEN 2006 - 2009.....	6
2.1	GENERELT.....	6
2.2	NASJONALØKONOMISKE FORUTSETNINGER OG OPPLEGGET FOR KOMMUNESEKTOREN.....	6
2.3	VIKTIGE FAKTORER FOR KOMMUNENS RESSURSTILGANG OG RESSURSBRUK.....	8
2.3.1	<i>Befolkningsutvikling og bosettingsmønster.....</i>	<i>8</i>
2.3.2	<i>Sysselsetting og næringsutvikling.....</i>	<i>9</i>
2.3.3	<i>Den generelle økonomiske politikk.....</i>	<i>9</i>
2.3.4	<i>Statlige bestemmelser.....</i>	<i>9</i>
2.4	NÆRMERE OM UTGIFTER.....	10
2.5	NÆRMERE OM INNTEKTER.....	10
2.5.1	<i>Generelt.....</i>	<i>10</i>
2.5.2	<i>Salgs- og leieinntekter, avgifter og gebyrer.....</i>	<i>10</i>
2.5.3	<i>Overføringer/tilskudd.....</i>	<i>10</i>
2.5.4	<i>Skatter m.v.....</i>	<i>11</i>
2.6	ØKONOMISK STATUS.....	11
2.7	OMSTILLING OG UTVIKLING.....	11
2.8	ØKONOMISKE RAMMER FOR ØKONOMIPLANPERIODEN.....	12
3	FORSLAG TIL TILTAK I HANDLINGSPROGRAMMET - SAMMENDRAG	13
3.1	INNLEDNING	13
3.2	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. SENTRALADMINISTRASJON.....	13
3.3	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. BARNEHAGE/SKOLE.....	13
3.4	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. HELSE/SOSIAL.....	13
3.5	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. PLAN/NÆRING/UTBYGGING.....	14
3.6	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. KIRKELIG FELLESRÅD.....	14
4	ØKONOMIPLANENS TILTAKSDEL.....	15
4.1	HOVEDKOMMENTAR.....	15
4.2	SENTRALADMINISTRASJONEN.....	15
4.3	BARNEHAGE/SKOLE.....	16
4.4	PLAN/NÆRING/UTBYGGING.....	16
4.5	SAMLET OVERSIKT OVER NYE TILTAK.....	18
4.6	FINANSIERING.....	18
4.7	UTVIKLING AV RENTE- OG AVDRAGSBELASTNING.....	19
5	ENDELIG BUDSJETTOVERSIKT (DRIFT).....	20

1 BAKGRUNNSMATERIALE OG INTRODUKSJON TIL ØKONOMIPLANEN

1.1 Innledning

Rådmannen fremlegger økonomiplanforslag for Sør-Aurdal kommune for perioden 2006 - 2009; utarbeidet i integrert prosess med årsbudsjettet. Rådmannens forslag til årsbudsjett (2006) bygger på det første året i økonomiplanperioden.

Kommunens første LTB-dokument ble utarbeidet i 1981, og dette har siden vært rullert årlig, jfr plan- og bygningslovens § 20-1 og tidligere kommunelovs § 50a. Nåværende kommunelovs § 44 om økonomiplanen er uttømmende, slik at det ikke lenger er egen forskrift som regulerer arbeidet. Lovparagrafen tas inn i sin helhet, til orientering:

§ 44. *Økonomiplan.*

1. Kommunestyret og fylkestinget skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan.
2. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår.
3. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte.
4. I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfatter anvises dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp, jf. § 46 nr. 6.
5. Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og bruken av midler innarbeides i planen.
6. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv økonomiplanen og endringer i denne. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt.
7. Innstillingen til økonomiplan, med de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i økonomiplanen.
8. Økonomiplanen og endringer i denne oversendes departementet til orientering.

Det er et rettslig krav at økonomiplanen skal være realistisk, alle inntekter og utgifter skal være med. Driftsresultatet skal hvert år være tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.

Planer som omfatter deler av virksomheten skal integreres i økonomiplanleggingen (eks. lovpålagte sektorplaner, eller delplan for å utløse statstilskudd).

Kommunen står fritt til å avgjøre graden av samordning med kommuneplanen, samtidig som økonomiplanen skal være en rettesnor for årsbudsjettet.

Til grunn for utarbeidelsen av denne økonomiplanen ligger de folkevalgtes styringssignaler, en oppdatert vurdering av ulike forutsetninger (jfr del II) og en betraktning av historiske data fra bl.a. sist avlagte årsmelding og regnskapsanalyse.

1.2 Generelle målsettinger med handlingsprogrammet.

Økonomiplanen skal være et hjelpemiddel til å planlegge gjennomføringen av målsatte oppgaver. Det er viktig at kommunen en gang i året gjennomdrøfter de økonomiske forutsetninger for de nærmeste år og staker ut en kurs med definerte satsningsområder basert på en helhetsoppfatning av økonomiske forutsetninger. Handlingsprogrammet i økonomiplanen bør bygge på de prioriteringer som gis i kommuneplanens handlingsprogram.

Økonomiplanen skal vise de økonomiske konsekvenser av nye prosjekter. Det dokument som kommunestyret vedtar, er grunnlaget for arbeidet med neste års budsjett. Økonomiplanen skal gi en samlet oversikt over nye tiltak som foreslås i perioden; samordnet med øvrig planverk.

De sentrale myndigheter vil dessuten få kjennskap til økonomi og utbyggingsbehov med økonomiplanen som grunnlagsmateriale.

1.3 Økonomiplan 2005 - 2008.

Kommunestyret vedtok forrige økonomiplan (2005 - 2008) i møte 16. desember 2004 ved k.sak 04-0067, som retningsgivende for virksomheten.

1.4 Arbeidsopplegg for rulleringen.

Økonomiplanen er utarbeidet i en integrert prosess med årsbudsjettet.

Rådmannens budsjetttrundskriv av 09.10.05 og 02.11.05 ga forutsetninger for arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett. Formannskapet har hatt flere økonomidrøftinger i løpet av 2005, bl.a. i egen økonomikonferanse sammen med tjenestelederne 07.06.05. Administrasjonen har arbeidet med økonomiplanen parallelt med årsbudsjettet, og har forsøkt å tilpasse arbeidet til de sentrale forutsetninger som er fastlagt gjennom Stortingets budsjettbehandling. Formannskapet har den 08.11.05 vurdert status og saldering i arbeidet med økonomiplan og budsjett.

Rådmannen har bearbeidet forslaget til et opplegg sett utfra en vurdert økonomisk handlefrihet. Forslaget til økonomiplan legges frem for formannskapet og kommunestyret henholdsvis 29. november og 15. desember. Derved vil kommunelovens krav om minst 14 dagers utlegging (av formannskapets innstilling) til alminnelig ettersyn, kunne overholdes.

2 FORUTSETNINGER FOR PLANPERIODEN 2006 - 2009

2.1 Generelt.

Økonomiplanen utarbeides med bakgrunn i dagens kjente forutsetninger. Faktorer som er særlig bestemmende for utviklingen er statens politikk overfor kommunesektoren, herunder skattepolitikken og overføringene.

2.2 Nasjonaløkonomiske forutsetninger og opplegget for kommunesektoren.

Fra Regjeringens forslag til statsbudsjettet (tilleggsproposisjonen) siteres:

Regjeringen legger opp til en betydelig styrking av kommuneøkonomien sammenliknet med forslaget fra regjeringen Bondevik. Dette skal bidra til å styrke det offentlige tjenestetilbudet blant annet innenfor skolen, barnehagesektoren og eldreomsorgen. En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Styrking av kommuneøkonomien er også en bærebjelke i Regjeringens distriktpolitikk.

Realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2006 anslås til 7,5 mrd. kroner. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005. Realveksten i frie inntekter blir 5,7 mrd. kroner, hvorav 400 mill. kroner er anslag for kommunenes utgifter for utskifting av læremidler i grunnskolen i forbindelse med Kunnskapsløftet. Veksten skal også dekke midler til gjennomføring av reformen med ny arbeids- og velferdsforvaltning. Av veksten i frie inntekter går 225 mill. kroner til styrking av regionaltilskuddet. Regjeringen følger dermed opp signalene i Soria Moria-erklæringen.

Regjeringen Bondevik II la opp til en vekst i de frie inntektene i 2006 på 1,9 mrd. kroner, regnet fra anslått inntektsnivå for 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005. Det var forutsatt at 400 mill. kroner av veksten skulle finansiere utskifting av læremidler i grunnskolen i forbindelse med Kunnskapsløftet.

Med Regjeringens forslag til vekst i frie inntekter ligger forholdene til rette for at kommuner og fylkeskommuner skal kunne levere et bedre tjenestetilbud. Regjeringen har klare forventninger til kommuner og fylkeskommuner om at inntektsøkningen skal føre til et bedre tjenestetilbud på viktige tjenesteområder som skolen, barnehagesektoren og eldreomsorgen. Inntektsrammen dekker kommunesektorens anslåtte merutgifter knyttet til den demografiske utviklingen. Forholdene ligger også til rette for en bedring av kommunesektorens økonomiske balanse.

Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen lagt til grunn 10 000 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren fram til 2009. Gjennom den foreslåtte styrkingen av kommunesektorens frie

inntekter i 2006 er det lagt et godt grunnlag for en slik opptrapping.

Veksten i frie inntekter kommer alle kommuner til gode. Regjeringen har i tillegg valgt å tilgodese små kommuner i distriktene ved en økning av satsene i regionaltilskuddet med knapt 1,6 mill. kroner. Denne prioriteringen må ses i lys av at et av Regjeringens mål er likeverdige levekår i hele landet, og at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret skal opprettholdes.

Regjeringen ønsker en sterk offentlig sektor som kan gi innbyggerne gode velferdstjenester over hele landet. Både sentrale myndigheter og kommuner og fylkeskommuner må kontinuerlig arbeide for å fornye og utvikle offentlig sektor. Dette innebærer at vi i fellesskap må arbeide for at ressursene skal gå til bedre velferd til innbyggerne, og at unødig administrasjon må unngås. Fornyelse og utvikling av offentlig sektor må skje i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner.

Regjeringen har ambisjoner om at kommunesektorens frie inntekter skal styrkes betydelig i løpet av stortingsperioden slik at tilbudet i skolen og eldreomsorgen kan bedres. Regjeringen vil derfor gjennomføre en flerårig opptrappingsplan for å rette opp den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Dette må ses i sammenheng med at Regjeringen ønsker en mer forpliktende konsultasjonsordning mellom staten og kommunesektoren, slik at de totale ressursene innenfor offentlig sektor kan utnyttes bedre.

Regjeringens forslag til det økonomiske opplegget for kommunesektoren innebærer en styrking av de frie inntektene på 3,8 mrd. kroner sammenliknet med Bondevik II regjeringens budsjettforslag. Samlet blir veksten i de frie inntektene om lag 5,7 mrd. kroner i 2006, hvorav 400 mill. kroner er kompensasjon til kommunene for utskifting av læremidler. 37,5 mill. kroner er knyttet til en styrking av det fylkeskommunale tannhelsetilbudet til rusmiddelbrukere.

Dersom veksten i frie inntekter regnes fra anslag på regnskap for 2005, blir veksten med Regjeringens budsjettforslag knapt 4,8 mrd. kroner. Da er oppjusteringen av skatteanslaget i 2005 på vel 900 mill. kroner medregnet i grunnlaget for beregning av vekst.

Økningen i frie inntekter i denne proposisjonen på 3,8 mrd. kroner kommer som rammetilskudd. Økningen fordeles med 3 180 mill. kroner på kommunene (hvorav 225 mill. kroner er økt regionaltilskudd), og 657,5 mill. kroner til fylkeskommunene. 2955 mill. kroner til kommunene og 657,3 mill. kroner til fylkeskommunene kommer som innbyggertilskudd og fordeles etter kostnadsnøkkelen i inntektssystemet.

De foreslåtte endringene i skatteopplegget for 2006, særlig redusert minstefradrag og økt formuesskatt, innebærer isolert sett økte skatteinntekter til kommunene og fylkeskommunene i forhold til forslaget fra Bondevik-regjeringen. Siden veksten i frie inntekter kommer som økt rammetilskudd, innebærer dette at skattøren må nedjusteres i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1. Det foreslås at den kommunale skattøren fra personlig skattytere i 2006 reduseres med 0,3 prosentpoeng i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1 til 13,3 prosent. Den fylkeskommunale skattøren foreslås redusert med 0,1 prosentpoeng i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1 til 2,9 prosent.

I forbindelse med Statsbudsjettet 2005 ble det besluttet å tilbakeføre en andel av selskapsskatten til kommunene fra 2005. Selskapsskatten blir utbetalt som en del av rammetilskuddet i 2005 og 2006 etter en såkalt skattesimuleringsmodell. Tilføringen av selskapsskatt i 2005 og 2006 er basert på likningstall for henholdsvis inntektsåret 2002 og

2003, med en kommunal andel som utgjør 4,25 prosent av 28 prosent skatt. Fordelingen på kommuner er basert på en kopling av data for skatt i de enkelte foretakene og sysselsettingens fordeling etter arbeidssted.

Fra og med 2007 la Bondevik-regjeringen opp til å tilføre selskapsskatten via et nytt felleskommunalt skattefond (skattefondsmoell), basert på likningstall og skattører for inntektsåret 2005. Denne modellen la bindinger på det framtidige systemet og innebar at inntektene fra kommunal selskapsskatt for den enkelte kommune ikke vil være kjent på forhånd. Regjeringen foreslår å ta bort denne bindingen. For å unngå de framtidige bindingene på systemet og sikre at fordelingen av inntekter på den enkelte kommune kan gjøres kjent på forhånd gjennom kommuneproposisjonen, foreslås det at dagens ordning med tilføring via rammetilskudd videreføres inntil kommunal selskapsskatt er nærmere utredet. Denne endringen innebærer at skattørene for det felleskommunale skattefondet reduseres fra 4,25 prosent til null både for inntektsåret 2005 og inntektsåret 2006.

I tråd med signalene i Soria Moria-erklæringen, foreslår Regjeringen at maksimal foreldrebetaling i barnehager reduseres til 2 250 kroner per måned fra 1. januar 2006. Kommunene kompenseres for redusert foreldrebetaling med økt statstilskudd. Det vises til nærmere omtale under Kunnskapsdepartementet. I St.prp. nr. 1 (2005-2006) var det ikke lagt inn midler til full prisjustering av driftstilskuddet. Det foreslås nå å prisjustere 60-postene under barnehagebevilgningen med en faktor på 2,8 pst. Dette er i tråd med anslag for prisveksten i kommunesektoren fra 2005 til 2006 som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2005-2006). Dette innebærer en styrking av kommuneøkonomien med 115 mill. kroner sammenliknet med forslaget i St.prp. nr. 1 (2005-2006). Regjeringen vil bevilge 100 mill. kroner til å gjeninnføre integreringstilskudd for familiegjeforente til personer med opphold på humanitært grunnlag, samtidig som disse igjen skal omfattes av rett og plikt til introduksjonsprogram.

Det som gir frihet til egne disponeringer og til å endre aktiviteten, er særlig størrelsen på skatteinntektene og rammetilskuddet gjennom inntektssystemet som utgjør den vesentlige del av de statlige overføringene.

2.3 Viktige faktorer for kommunens ressurstilgang og ressursbruk.

2.3.1 Befolkningsutvikling og bosettingsmønster.

Befolkningsutviklingen og særlig endringer i aldersstrukturen, vil ha betydning for både drifts- og investeringssiden i budsjettet. Tjenestetilbudet må avpasses etter befolknings sammensetningen, og inntektssiden avhenger også av dette. Befolkningsutviklingen og bosettingsmønsteret vil være av grunnleggende betydning for planleggingen av infrastrukturen.

Folketallet har i flere år hatt synkende tendens på grunn av negativ naturlig tilvekst, mens varierende grad av innflytting og utflytting kan gi store utslag i enkelte år. Etter 3. kvartal 2004 er utviklingen for Sør-Aurdal sin del positiv. Dersom utviklingen følger årets tendens vil kommunens folketall være ca 3275 i år 2006, og forhåpentligvis holde seg noenlunde jevnt i årene fremover.

I de yngste aldersgruppene viser tendensen en liten tilbakegang. Eldrebølgen (antall over 67 år) har avtatt siden år 2000, men ser ut til å øke litt fra 2005. Antall personer over 80 år vil øke helt til omkring år 2007. Arbeidsstyrken målt som antall personer i intervallet 16-66 år vil være noenlunde konstant på ca. 2.000 personer i de nærmeste 20 årene.

2.3.2 Sysselsetting og næringsutvikling.

Ved folketellingen i 2001 var det 1624 yrkesaktive personer i Sør-Aurdal, noe som var ca 25 færre enn i 1990. Av de yrkesaktive var det 1336 lønnsmottrakere og 288 selvstendig næringsdrivende. På sektor er fordelingen 38 i statlig forvaltning, 464 i kommunal og fylkeskommunal forvaltning, og 1122 i privat sektor og offentlige foretak.

Boligtomter, barnehageplasser og aktivitetstilbud kan være virkemidler som må nyttes parallelt med de tradisjonelle næringspolitiske virkemidler for å gjøre Sør-Aurdal til en mer attraktiv kommune å bosette seg i for yngre familier.

2.3.3 Den generelle økonomiske politikk.

Den generelle økonomiske utvikling og den økonomiske politikk vil få virkninger på kommunens økonomi. Av sentrale elementer nevnes:

- * Pris- og lønnsutvikling
- * Kredittpolitikk (lånebetingelser/-muligheter)
- * Renteutvikling
- * Skattenivå
- * Avgiftspolitik
- * Fordelingspolitikk (inntektssystem)
- * Lokaliseringspolitikk (sentralisering/desentralisering)

2.3.4 Statlige bestemmelser.

Bestemmelser om overføringene fra staten er avgjørende. Dette vil gjelde endringer i inntektssystemet og selve fastsettelsen av de årlige statstilskudd og øremerkede tilskuddsordninger. Øremerkede tilskudd er gjerne beheftet med egenandelskrav og fungerer således kostnadsfremmende samtidig som de i praksis reduserer antallet frihetsgrader i det kommunale selvstyret. Endringer vedrørende ansvarsfordeling i forvaltningen må påregnes.

Fordelingen av rammetilskudd skjer gjennom inntektssystemet. Inntektssystemet har de siste årene gjennomgått en rekke endringer, noe som har gjort økonomiplanleggingen usikker. Inntektsutjevningen er en del av inntektssystemet, og består enkelt sagt i at forskjellene i skatteinntekter mellom kommunene jevnes ut gjennom rammetilskuddet. Størrelsen på inntektsutjevningen er avhengig av utviklingen i den gjennomsnittlige skatteinngangen, og er dermed ikke mulig å beregne eksakt på forhånd, men det totale inntektsnivået på skatt og rammetilskudd blir beregnet i tilknytning til statsbudsjettet.

Inntektssystemet er igjen under revidering, og vil bli gjenstand for debatt og vurdering i 2006. Et forslag med endringer er sendt ut på høring, og vil – dersom hovedinnretningen beholdes i behandlingen – gi oss en relativt sett høyere overføring enn i det nåværende systemet. Samtidig har Stoltenberg-regjeringen varslet en generell opptrapping i overføringene til kommunesektoren

i løpet av stortingsperioden. Disse faktorene er med på legge grunnlaget for en forholdsvis positiv utvikling i økonomiplanperioden.

2.4 Nærmere om utgifter.

Sammensetningen av utgiftene (artsinndeling) fremgår av de økonomiske oversiktene i årsbudsjettet. De bundne utgiftene påvirkes særlig av faktorene lønninger og priser, samt renter og avdrag. Fra statlig side er det lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst fra 2005 til 2005 på om lag 3,75 % hvilket er noe høyere enn forventet prisstigning (1,75 %).

Kommunens beregnede samlede rente- og avdragbelastning når en topp i 2007 med ca. 10,8 millioner kroner. Kommunen har pr. i dag omtrent 14 % av sin låneportefølje i Husbanken, 47 % i avtalebanken, og resten i Kommunalbanken og Kommunekreditt. Kommunens bankavtale er gunstig, særlig så lenge totale lån og innskudd innen avtalen ligger noenlunde likt. I praksis medfører avtalen lik lånerente og innskuddsrente for den delen av finansporteføljen som er sammenfallende i bankavtalen, og er besparende samtidig som renterisikoen blir minimal.

2.5 Nærmere om inntekter.

2.5.1 Generelt.

Kommunens inntekter kan inndeles i følgende hovedgrupper:

- Salgs- og leieinntekter, avgifter og gebyrer
- Overføringer/tilskudd (inklusive renteinntekter)
- Skatter m.v. (inklusive regulerings- og konsesjonsavgifter)

2.5.2 Salgs- og leieinntekter, avgifter og gebyrer.

Leieinntektene omfatter utleie av lokaler i kommunehuset og kommunale boliger, samt botilbud for eldre og funksjonshemmede. Salgsinntekter er betaling for kommunale ytelser. En har avgifter/egenbetaling på de fleste tjenesteområder.

2.5.3 Overføringer/tilskudd.

Her innregnes overføringer fra stat og trygdeforvaltning, d.v.s. rammeoverføringer, øremerkede tilskudd, refusjon sykepenges fra trygdeforvaltning, renteinntekter o.l. Inntektssystemet er et system for fordeling av rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner, og er utformet med sikte på både inntektsutjevning (jevne ut ulikhet i gjennomsnittlig skatteinntekt pr. innbygger) og utgiftsutjevning (jevne ut kostnadsulikheter som er forbundet med å gi et likt kommunalt tilbud i ulike deler av landet).

Tilskuddet gjennom systemet og skjønnstilskudd gis som et samlet rammetilskudd, uten andre

bindinger enn de som følger av lover og regler.

2.5.4 Skatter m.v..

Her innregnes skatt på formue, inntekt og eiendom, samt regulerings- og konsesjonsavgifter.

Regulerings- og konsesjonsavgifter skal bindes til fond og disponeres i henhold til vedtekter for næringsfondet.

Fra 2005 har Regjeringen endret skattesystemet, slik at en del av selskapsskatten igjen skal tilfalle kommunen. Det er et viktig mål for kommunen å opprettholde og/eller øke innbyggertallet. Det er ca. 2.500 innenbygds skatteyttere i kommunen med inntekter som gir kommuneskatt.

Skattene påvirkes særlig av faktorer som:

- * Statens skattepolitikk
- * Befolkningsutviklingen
- * Sysselsettingen
- * Næringsstruktur/tiltaksarbeid

Sør-Aurdal har utskrevet eiendomsskatt for verker og bruk etter høyeste skattesats; 7 %. Det er også innført eiendomsskatt i Bagn tettsted.

2.6 Økonomisk status.

Driftsresultatet på løpende utgifter og inntekter for 2004 viser et netto driftsunderskudd på ca. kr. 792.000 før disposisjoner til investeringer, avsetninger og overføringer (ubrukte midler). Etter årsoppgjørdisposisjoner var det i 2004 et regnskapsmessig resultat på kr. 0.

Noen sentrale størrelser nevnes, slik de er forventet utfra årsbudsjett 2005 sine forutsetninger:

Antatt fondskapital pr.	31.12.05:	kr	26.800.000
Antatt lånegjeld pr.	31.12.05:	kr	136.700.000
Antatt lånegjeld pr.	31.12.06:	kr	131.370.000
Garantiansvar pr.	31.12.04:	kr	1.336.000

2.7 Omstilling og utvikling.

Sør-Aurdal kommune er en organisasjon som stadig må tilpasse seg de skiftende forutsetninger og rammebetingelser. Gjennom den foretatte omorganiseringen i 1994 og 1995 ble grunnlaget lagt for dagens struktur. Dette er fulgt opp med en tilpasning av organisasjonen i 2003, slik at en såkalt "flat struktur" nå er mer rendyrket. Gjennom denne tilpasningen er kravene til

tjenestelederne økt, samtidig som de totale lederressursene i rådmannens ledergruppe er redusert.

Med et stadig press på ressursene er det en stor utfordring å tilpasse driften på en måte som ivaretar de viktigste servicefunksjonene i kommuneforvaltningen, samtidig som de ansatte har en arbeidssituasjon som er god og interessant i et godt miljø. Kravene til den enkelte øker, det forventes en utpreget serviceinnstilling og høy kompetanse. Med de teknologiske endringene kommunen har gjennomført de siste årene, er utgangspunktet for å kunne utføre arbeidet kvalitativt og nøyaktig det beste. Det ligger i dette en stor utfordring i kontinuerlig videreutvikling og kompetanseheving. Organisasjonen er stadig avhengig av at den enkelte ansatte holder seg oppdatert på sine spesifikke områder, og dette problematiseres noe så lenge ressursene er for knappe til kompetansehevende tiltak i særlig grad.

Økonomistyringen i hele organisasjonen er fortsatt en prioritert oppgave. Ny internkontoplan tilpasset statlige rapporteringskrav (KOSTRA) er tatt i bruk og utvikles fortløpende. Kommunen har rapportert økonomi- og tjenstedata etter nye forskrifter fra og med regnskapsåret 1999. Fra 2001 følger alle kommuner de nye forskriftene. Kommunestyret har vedtatt en overordnet finansstrategi, som gir mulighet til å vurdere ulike plasseringsalternativer for evt. overskuddslikviditet og langsiktige fondsmidler. Denne er revidert og tilpasset de nye forskriftene til kommunelovens økonomibestemmelser.

2.8 Økonomiske rammer for økonomiplanperioden.

I årsbudsjett for 2006 er det etter rådmannens forslag forutsatt overføring fra drift til investeringsregnskapet med i alt kr. 801.000. Muligheten for å overføre driftsmidler til investeringsformål sier noe om kommunens handlefrihet.

Det er 2006-budsjettet som danner basis for hele økonomiplanperioden. Det medfører at de stramme rammene gjelder også for resten av økonomiplanperioden. Framskrivningen av rådmannens forslag viser at det blir positivt netto driftsresultat i hele økonomiplanperioden, jfr. oversikt side 20. Konsekvensene av foreslåtte låneopptak i perioden er innarbeidet. Tendensen i økonomiplanperioden sett under ett er at det er så vidt kommunen går i balanse, og dessverre med begrensede midler til overføring.

3 FORSLAG TIL TILTAK I HANDLINGSPROGRAMMET - SAMMENDRAG

3.1 Innledning

Nedenunder gis en sammendradd oversikt over de tiltak (over kr. 100.000) det er gitt innspill om til økonomiplanen. I og med at årsbudsjett utgjør første år i økonomiplanen, vil innspillene også favne forslag som er inntatt i årsbudsjettet; dokumentene må derfor sammenholdes. Det er innspill både fra politisk og administrativt hold som er inntatt i oppstillingene (videreføring fra tidligere år).

3.2 Sammendrag av innspill vedr. sentraladministrasjon.

- Arkivlokaler, tilpasning til ny arkivlov forutsetter en helt annen ordning med kommunens arkiver. Alternative løsninger må utredes.
- Felles IKT-løsninger for valdreskommunene, videreutvikling.
- Servicetorg for kommunale og statlige servicefunksjoner bør vurderes.
- Friluft- og nærmiljøtiltak.
- Oppfølging idrettens anleggsplan (driftsprosjekt).

3.3 Sammendrag av innspill vedr. barnehage/skole.

- Rehabilitering Sør-Aurdal Ungdomsskole. Første trinn er fullført. C-blokken gjenstår.
- Utstyr og inventar i skolen.
- Tilgjengelighet for rullestolbruker i Bagn barnehage.
- Hedalen barnehage, nye/utvidede lokaler.

3.4 Sammendrag av innspill vedr. helse/sosial.

- Tingvolltoppen, utvidelse verksted – nødvendig dersom kommunen blir tildelt omsøkte VTA-plasser.
- Rehabilitering av Hedalsheimen (den eldste delen).
- Ombygging av boliger for å samlokalisere brukere innen miljøarbeidertjenesten.
- Oppgradering av lokaler for legetjenesten.

3.5 Sammen drag av innspill vedr. plan/næring/utbygging.

- Vedlikehold ved Tingvoll (utvendig beising, overhaling av ventilasjonsanlegg, ENØK-tiltak).
- Gjennomføring av arbeidet med geodataplan.
- GIS-samarbeid i Valdres
- Vann og avløp, jfr. handlingsplanene i vedtatte hovedplaner for vann og avløp.
 - herunder UV-anlegg/kalkfjerningsanlegg og hus ved Reinli vannverk, UV-anlegg/kalkfjerningsanlegg/nytt tak og overvåking ved Hedalen vannverk, UV-anlegg/overvåking ved Tollefsrud vannverk, diverse tiltak ved Bagn vannverk.
- Opprusting kommunale veger.
- Asfalt ved omsorgsboligene i Begnadalen.
- Ny veg i Begna byggefelt.
- Utskifting av lastebil for utestaben.
- Vedlikehold av realkapitalen.
- Trafikksikkerhetstiltak.
- Ny vannkilde for Bagn i Reinli.

3.6 Sammen drag av innspill vedr. kirkelig fellesråd.

- Fullføre tilbygg i Reinli.
- Utvidelse av Kyrkjestugu på Leirskogen.
- Nytt oppvarmingssystem Leirskogen.
- Sprinkleranlegg museum og tekn. rom, Hedalen.

4 ØKONOMIPLANENS TILTAKSDEL.

4.1 Hovedkommentar.

Sør-Aurdal kommunes budsjett for 2006 er på lik linje med de siste årene fortsatt svært stramt, og investeringsprosjektene begrenser seg mest mulig. Påbegynte/avtalte tiltak og tiltak som gir innsparinger i driften prioriteres.

Årsbudsjett 2006 er basisår for denne økonomiplanen. Handlefriheten er fortsatt dårligere enn ønskelig. Overføringene fra staten og skatt er de helt sentrale inntektspostene, og utviklingen her må være avgjørende for kommunens ambisjonsnivå. Overføringene gjennom inntektssystemet er lite forutsigbare, ettersom det stadig er endringer i kriteriene for beregning samtidig som tidligere øremerkede midler etter hvert går inn i rammetilskuddet. Fram til og med 2005 har vi hatt en årlig nedtrapping i rammetilskuddet som følge av "Rattsø-utvalgets" innstilling i 2000-2001. Dette ser nå ut til å endre seg, og det legges til grunn en forventning om vekst i rammeoverføringene i økonomiplanperioden. Men flere år med "sulteforing" gjør at det tar litt tid før balansen er gjenopprettet.

Nye låneopptak er forsøkt begrenset i 2006, for etter hvert å bringe lånegjelden ned på et forsvarlig nivå.

Rådmannen fremmer ingen nye prosjekter i driftsbudsjettet i perioden utover gjeldende rammer/handlingsplaner. Handlingsplan for psykiatri følges opp i tråd med opptrappingen av tilskudd. Eventuell ny driftsvirksomhet må ellers baseres på omdisponering av eksisterende ressurser.

Økonomiplanen for 2006 - 2009 er ført i løpende priser med årsbudsjett 2006 som basis.

Økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på samtidig vurderte forutsetninger og må sammenholdes ved behandlingen. De enkelte prosjekter er beskrevet i det videre, beløpene her er angitt i faste priser.

4.2 Sentraladministrasjonen.

Fullføring av felles IKT-satsing i Valdres er tatt inn i budsjettet for 2006.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn	:	Felles IKT Valdres	
Prosjekt nr	:	01400	
Periode	:	2006	
Kostnadsramme	:	Kr 525.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr. 525.000

4.3 Barnehage/skole.

Renovering ved Sør-Aurdal ungdomsskole (C-blokk), tilrettelegging for rullestolbruker i Bagn barnehage og IKT-plan for skolene er prosjekter som er tatt inn i økonomiplanen.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn : SAUS, renovering
Prosjekt nr : 02000
Periode : 2008 - 2009
Kostnadsramme : Kr 600.000
Finansiering : Driftsmidler kr. 600.000

Prosjektnavn : Bagn barnehage, tilgjengelighet
Prosjekt nr : 02600
Periode : 2006
Kostnadsramme : Kr 200.000
Finansiering : Lånemidler kr. 200.000

Prosjektnavn : IKT-plan skolene
Prosjekt nr : 02610
Periode : 2006 - 2007
Kostnadsramme : Kr 200.000
Finansiering : Driftsmidler kr. 200.000

4.4 Plan/næring/utbygging.

Det er fortsatt store utfordringer på teknisk område i årene som kommer.

Geodataplan omfatter GEOVEKST prosjekt for det arealet i kommunen som gjenstår (tidligere gjennomført for Hedalsfjella, Bagn vestås, Hedalen og Begnadalen opp til Muggedalen).

GIS-samarbeid i Valdres forventes å gi mer effektiv utnyttelse av gjeldende teknologi, og dermed bedre ressursutnyttelse og bedre service for kommunens innbyggere.

Utbedring/omgjøring av Steinsætervegen har vært tema en tid, og foreslås tatt inn i 2006.

Den kommunale lastebilen er avskiltet, og foreslås erstattet i 2006.

Gjennomføring av planlagte trafikksikkerhetstiltak i Begnadalen, Bagn og Hedalen foreslås tatt inn i 2009.

Opparbeiding av veg i Begna boligfelt foreslås i 2009.

I hovedplan for vannforsyning som er vedtatt av kommunestyret er det en prioritert tiltaksplan.

Et interkommunalt samarbeid i Valdres arbeider med å få godkjent vannverkene etter drikkevannsforskriften. De avsatte beløp skal nyttes til å gjennomføre tiltak i hovedplanen, tiltak som vi forutsetter at må gjennomføres for at vannverkene skal kunne godkjennes, og etablering av internkontrollsystemer.

I hovedplan for avløp som er vedtatt av kommunestyret er det en prioritert tiltaksplan. Tiltakene gjelder både utbedringer, bedre overvåkning og etablering av internkontrollsystemer. Det er ikke foreslått bevilgninger.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn	:	Geodataplan	
Prosjekt nr	:	05000	
Periode	:	2006 - 2009	
Kostnadsramme	:	Kr 600.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 600.000
Prosjektnavn	:	GIS-samarbeid	
Prosjekt nr	:	05500	
Periode	:	2006 - 2007	
Kostnadsramme	:	Kr 163.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 47.000
		Lånemidler	kr 116.000
Prosjektnavn	:	Steinsætervegen	
Prosjekt nr	:	05600	
Periode	:	2006	
Kostnadsramme	:	Kr 345.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 210.000
		Lånemidler	kr 135.000
Prosjektnavn	:	Kommunal lastebil	
Prosjekt nr	:	05610	
Periode	:	2006	
Kostnadsramme	:	Kr 200.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 200.000
Prosjektnavn	:	Vann, hovedplan, inkl. internkontroll	
Prosjekt nr	:	05700	
Periode	:	2007 - 2008	
Kostnadsramme	:	Kr 610.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 610.000
Prosjektnavn	:	Trafikksikkerhetsplan	
Prosjekt nr	:	05900	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 2.650.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 2.650.000

Prosjektnavn	:	Veg Begna boligfelt	
Prosjekt nr	:	05910	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 120.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 120.000

4.5 Samlet oversikt over nye tiltak

Investeringsprosjekter (1.000 kr.)	2006	2007	2008	2009
01400 Felles IKT Valdres	525			
02000 SAUS, renovering			260	340
02600 Bagn barnehage, tilgjengelighet	200			
02610 IKT-plan skolene	100	100		
05000 Geodataplan	150	150	150	150
05500 GIS-samarbeid	116	47		
05600 Steinsætervegen	345			
05610 Kommunal lastebil	200			
05700 Vann, hovedplan, inkl. internkontroll		350	260	
05900 Trafikksikkerhetsplan				2.650
05910 Veg Begna boligfelt				120
Sum brutto:	1.636	647	670	3.260

Driftskonsekvenser i form av renter og avdrag er innarbeidet i endelig økonomiplan, se kapittel 5.

4.6 Finansiering.

Investeringenes finansiering pr år:

Finansieringskilde	2006	2007	2008	2009
Tilskudd				
Driftsmidler	460.000	647.000	670.000	610.000
Fondsmidler				
Lånemidler	1.176.000			2.650.000
Salg eiendom				
Sum:	1.636.000	647.000	670.000	3.260.000

Investeringenes finansiering samlet:

Finansieringskilde	Kroner:	Andel (%)
Tilskudd	0	0,00
Driftsmidler	2.387.000	38,42
Fondsmidler	0	0,00
Lånemidler	3.826.000	61,58
Salg av fast eiendom	0	0,00
Totalinvestering:	6.213.000	100,00

4.7 Utvikling av rente- og avdragsbelastning.

Av tabellen nedenfor fremgår utviklingen av renter og avdrag i økonomiplanperioden. Tabellen viser utviklingen etter at det er tatt hensyn til nye lån som tas opp i denne økonomiplanen.

En ser at budsjettbelastningen når en topp i 2007. Etterhvert som lånegjelden har økt i forhold til kommunens ulike innskudd er en blitt mer sårbar for rentesvingninger enn tidligere.

Oversikt over renter og avdrag:	2006	2007	2008	2009
Renteutgifter	4 023 000	4 143 000	3 951 000	3 758 000
Avdrag	6 310 000	6 664 000	6 686 000	6 707 000
Sum	10 333 000	10 807 000	10 637 000	10 465 000

En del av de lånene som er tatt opp er knyttet til ordninger der renter og avdrag til en viss grad blir kompensert gjennom statlige tilskudd. Når dette legges inn i samme tabell som over vil en kunne illustrere hvilken virkning kompensasjonen får direkte i forhold til rente- og avdragsbelastningen, selv om kompensasjonsbeløpene er tatt inn i driften utenom selve rente- og avdragsbelastningen:

Oversikt over renter og avdrag:	2006	2007	2008	2009
Renteutgifter	4 023 000	4 143 000	3 951 000	3 758 000
Avdrag	6 310 000	6 664 000	6 686 000	6 707 000
Sum	10 333 000	10 807 000	10 637 000	10 465 000
Kompensasjon	3 236 000	3 194 000	3 152 000	3 109 000
Netto	7 097 000	7 613 000	7 485 000	7 356 000

5 ENDELIG BUDSJETTOVERSIKT (drift)